

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ОПОДАТКУВАННЯ ВИПЛАТ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019**

УДК 336.221:331.2(07.034)

О-61

Укладачі: А. О. Єніна
Д. М. Островський

Затверджено на засіданні кафедри митної справи та оподаткування.
Протокол № 1 від 22.08.2018 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Оподаткування виплат з оплати праці [Електронний ресурс] :
О-61 методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. А. О. Єніна, Д. М. Островський. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 53 с.

Подано основні питання, що необхідно самостійно розглянути та висвітлити в межах кожної теми навчальної дисципліни, ситуаційні завдання для самостійного вирішення, тестові завдання, а також контрольні запитання для самодіагностики. Наведено практичні завдання та методичні рекомендації щодо їх самостійного виконання студентами.

Рекомендовано для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 336.221:331.2(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2019

Вступ

Забезпечення загальнообов'язкового державного соціального страхування й оподаткування доходів фізичних осіб є обов'язковою умовою діяльності кожного суб'єкта господарювання. Система оподаткування доходів фізичних осіб виступає важливим елементом регулювання взаємовідносин між державою і платниками податків. Зміна ставок оподаткування доходів громадян дозволяє впливати на обсяг заощаджень, забезпечувати необхідний рівень податкових надходжень. Важливим аспектом в оподаткуванні доходів фізичних осіб вважається забезпечення соціальної справедливості, зростання добробуту населення й уникнення надмірного податкового тиску. Ключовим питанням організації системи соціального страхування виступає встановлення розмірів страхових внесків і пропорцій розподілу страхового навантаження між роботодавцем і працівником.

Навчальна дисципліна "Оподаткування виплат з оплати праці" буде корисна майбутнім економістам, фінансистам, бухгалтерам тим, хто збирається здійснювати підприємницьку діяльність.

Мета дисципліни – формування у студентів компетентностей щодо теорії та практики здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування й організації оподаткування доходів фізичних осіб.

Для досягнення мети поставлено такі **основні завдання**:

вивчення теоретико-організаційних засад і нормативно-правової бази оподаткування доходів фізичних осіб і здійснення загальнообов'язкового державного соціального страхування;

засвоєння механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб;

набуття навичок самостійного нарахування, обчислення та сплати єдиного соціального внеску.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес оподаткування виплат з оплати праці.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні засади здійснення процесу оподаткування виплат з оплати праці.

Пререквізити: вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: "Економіка підприємства", "Фінанси", "Податкова система", "Податковий облік та звітність".

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати: основні законодавчі й інші нормативно-правові акти, якими регламентується загальнообов'язкове державне соціальне страхування й оподаткування доходів фізичних осіб в Україні;

правові й організаційні засади справляння єдиного соціального внеску; сутність податку на доходи фізичних осіб в Україні, механізм нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету;

особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів;

види відповідальності у разі порушення законодавства в сфері оподаткування доходів фізичних осіб.

вміти: використовувати основні законодавчі й інші нормативно-правові акти, які регламентують загальнообов'язкове державне соціальне страхування й оподаткування доходів фізичних осіб в Україні;

визначати осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню;

визначати порядок нарахування, обчислення і сплати єдиного соціального внеску, розмір єдиного соціального внеску;

складати звітність платників єдиного соціального внеску;

обчислювати оподатковуваний дохід платника податків;

розраховувати суму податкової соціальної пільги та податкової знижки;

складати декларацію про майновий стан і доходи фізичної особи;

складати податковий розрахунок про суму нарахованого доходу й утриманого податку за формою № 1ДФ.

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Метою самостійної роботи бакалавра в межах навчальної дисципліни "Оподаткування виплат з оплати праці" є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування в бакалаврів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього бакалавра.

Під час самостійної роботи бакалавр має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися

в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної освітньої діяльності.

СРС у межах навчальної дисципліни "Оподаткування виплат з оплати праці" **містить**:

опрацювання лекційного матеріалу;

опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять за темами дисципліни;

поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;

пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;

контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики;

підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;

систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрових екзаменів.

Для вирішення наведених завдань, тестових запитань та ситуаційних задач необхідно використовувати запропоновані джерела літератури.

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Змістовий модуль 1.

Теоретичні аспекти оподаткування виплат з оплати праці

Тема 1. Сутність і державне регулювання виплат працівникам

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: здатність до визначення сутності виплат працівникам та їхнього державного регулювання і до здійснення порівняльної характеристики "статистичного" та "податкового" підходів до переліку видів виплат, що включаються до поняття заробітна плата.

Питання для самостійного опрацювання за темою 1

1. Назвіть особливості правового регулювання трудових відносин з питань оплати праці.
2. Охарактеризуйте склад фінансового механізму регулювання соціального страхування.
3. Опишіть особливості "статистичного" підходу до класифікації видів виплат працівникам.
4. Назвіть особливості "податкового" підходу до класифікації видів виплат працівникам.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 1

1. Основним нормативним документом, що детально класифікує види виплат найманим працівникам, є
 - А Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII
 - Б Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI
 - В Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР
 - Г Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена Наказом Держкомстату України від 13.01.2004 р. № 5
2. "Статистичний" підхід до класифікації видів виплат працівникам ґрунтується на нормативному документі
 - А Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII
 - Б Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI
 - В Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР

Г Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена Наказом Держкомстату України від 13.01.2004 р. № 5

Д правильні відповіді В і Г

Є правильні відповіді А, В, Г

Ж правильні відповіді А і Б

3. Згідно зі "статистичним" підходом до заробітної плати належать такі види виплат працівникам (але не виключно):

А вартість безоплатно наданих окремим категоріям працівників відповідно до законодавства (суми коштів на відшкодування оплати) житла, комунальних послуг

Б суми виплат, пов'язаних з індексацією заробітної плати працівників

В одноразові заохочення, наприклад, до ювілейних дат, у натуральній формі

Г гонорари працівників, які не перебувають в штаті підприємства (за умови, що розрахунки проводяться підприємством безпосередньо з працівниками), за виконання робіт згідно з договорами цивільно-правового характеру (за винятком фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності)

Д правильні відповіді Б і Г

Є правильні відповіді А, Б, Г

Ж правильні відповіді А, Б, В, Г

4. Згідно з "податковим" підходом, до заробітної плати належать такі види виплат працівникам (але не виключно):

А гонорари штатних працівників газет і журналів, інших засобів масової інформації, видавництв, установ мистецтва, які виплачуються за авторськими договорами

Б оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів підприємства, установи, організації

В сума витрат на відрядження, не повернена в строк

Г сума витрат роботодавця у зв'язку з підвищенням кваліфікації (перепідготовкою) платника податку згідно із законом

Д правильні відповіді Б і В

Є правильні відповіді А, Б, В

Ж правильні відповіді А, Б, В, Г

5. Фонд оплати праці складається з таких складових:

А фонду основної заробітної плати

Б фонду додаткової заробітної плати

В інших заохочувальних і компенсаційних виплат, що включаються до фонду оплати праці

Г правильні відповіді А і Б

Д правильні відповіді А, Б, В

6. "Податковий" підхід передбачає класифікацію виплат працівникам за такими групами:

А виплати, що включаються в поняття "заробітна плата" з метою оподаткування податком на доходи фізичних осіб

Б інші виплати, що не включаються в поняття заробітна плата, й обкладаються податком на доходи фізичних осіб, у тому числі, (але не виключно), виплати у вигляді додаткових благ

В виплати працівникам, у вигляді доходів, які не є об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб

Г правильні відповіді А і Б

Д правильні відповіді А, Б, В

7. Згідно з "податковим" підходом, до заробітної плати належать такі види виплат працівникам (але не виключно):

А суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку під час звільнення

Б одноразова допомога працівникам, які виходять на пенсію згідно з чинним законодавством і колективними договорами (включаючи грошову допомогу державним службовцям і науковим (науково-педагогічним) працівникам)

В винагороди за підсумками роботи за рік, щорічні винагороди за вислугу років (стаж роботи)

Г правильні відповіді А і Б

Д правильні відповіді Б і В

Є правильні відповіді А, Б, В

8. Показник фонду оплати праці, включає нарахування найманим працівникам:

А у грошовій формі

Б у натуральній формі (оцінені в грошовому вираженні)

В за відпрацьований час

Г за невідпрацьований час, який підлягає оплаті

Д за виконану роботу

Є правильні відповіді А, Б, В

Ж правильні відповіді А, В, Д

З правильні відповіді А, Б, В, Г, Д

9. Необхідність чіткого розмежування видів виплат працівникам, що прирівнюються до заробітної плати, з точки зору "податкового" підходу, обґрунтовано тим, що:

А тільки до виплат, що прирівнюються до заробітної плати, застосовуються особливий порядок оподаткування податком на доходи фізичних осіб

Б тільки до виплат, що прирівнюються до заробітної плати, здійснюється індексація

В тільки до виплат, що прирівнюються до заробітної плати, поширюється дія Закону України "Про оплату праці"

10. Основні положення, що визначають законодавче регулювання виплат з оплати праці, встановлені:

А Кодексом законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII

Б Податковим кодексом України від 02.12.2010 № 2755-VI

В Законом України "Про оплату праці" від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР;

Г Інструкцією зі статистики заробітної плати, затвердженою Наказом Держкомстату України від 13.01.2004 р. № 5

Д правильні відповіді А і В

Є правильні відповіді А, В, Г

Ж правильні відповіді А, Б, В, Г

Література для самостійної роботи за темою 1

Основна: [1; 3; 6; 7; 8]. Додаткова [11].

Тема 2. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: здатність до визначення порядку нарахування, обчислення та сплати Єдиного соціального внеску (ЄСВ) і до визначення суми нарахування й утримання ЄСВ щодо доходів фізичних осіб у вигляді заробітної плати.

Питання для самостійного опрацювання за темою 2

1. Охарактеризуйте нормативно-правову базу регулювання порядку справляння єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

2. Охарактеризуйте платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, їхні права й обов'язки.

3. Опишіть базу нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

4. Назвіть класи професійного ризику.

5. Назвіть загальні правила формування та подання звіту.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 2

1. Нарухування й утримання ЄСВ здійснюється в межах максимальної величини бази нарахування ЄСВ, що дорівнює

А 17 розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня звітного податкового року

Б 17 розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на відповідний місяць

В 15 розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня звітного податкового року

Г 15 розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на дату нарахування

2. Роботодавці – юридичні особи та фізичні особи-підприємці, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, є платниками ЄСВ відповідно до:

А Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI

Б Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010 р. № 2464-VI

В "Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", затверджена Наказом Міністерства доходів і зборів України від 09.09.2013 р. № 455

Г правильні відповіді Б і В

Д правильні відповіді А і Б

3. Для бюджетних установ ЄСВ установлюється в розмірі:

А 34,7 відсотка від бази нарахування ЄСВ

Б 36,3 відсотка від бази нарахування ЄСВ

В 45,96 відсотка від бази нарахування ЄСВ

Г 49,7 відсотка від бази нарахування ЄСВ

4. У базу нарахування ЄСВ включається (але не виключно):

А сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, що містять основну та додаткову зарплату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати в грошовій формі

Б сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, що містять основну та додаткову зарплату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати в натуральній формі

В сума винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами

Г правильні відповіді А і В

Д правильні відповіді Б і В

Є правильні відповіді А і Б

Ж правильні відповіді А, Б, В

5. Суб'єкт господарської діяльності, який здійснює господарську діяльність у декількох видах економічної діяльності, у процесі визначення розміру єдиного соціального внеску:

А належить до класу професійного ризику виробництва з найбільшим розміром єдиного соціального внеску

Б належить до класу професійного ризику виробництва з найменшим розміром єдиного соціального внеску

В належить до класу професійного ризику виробництва за основним видом економічної діяльності

6. Базою нарахування ЄСВ є (але не виключно):

А виплати, встановлені колективним договором: на народження дитини, сім'ям із неповнолітніми дітьми

Б сума матеріальної допомоги разового характеру, що надається працівникові на оздоровлення дітей

В премія, що має разовий характер, за освоєння та впровадження нової техніки й технології

Г компенсації працівникам за використання для потреб виробництва власного інструменту

Д правильні відповіді А, В

Є правильні відповіді А, Б, В

Ж правильні відповіді А, Б, В

7. Роботодавці, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених зако-

нодавством, чи за цивільно-правовими договорами, у частині подання звіту за таких осіб зобов'язані формувати та подавати звіт з ЄСВ:

А не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним періодом (тобто до 20 числа)

Б не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним періодом (тобто до 20 числа включно)

В не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним періодом (тобто до 20 числа) незалежно від того, чи нараховувався дохід найманим працівникам

Г не пізніше 20 числа місяця, що настає за звітним періодом (тобто до 20 числа включно) незалежно від того, чи нараховувався дохід найманим працівникам

8. Роботодавці (крім гірничих підприємств) сплачують нараховані за відповідний календарний місяць суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:

А не пізніше 10 числа наступного місяця

Б не пізніше 20 числа наступного місяця

В не пізніше 28 числа наступного місяця

Г не пізніше 30 числа наступного місяця

9. Порядок справляння єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування регулюється:

А Законом України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" № 2464-VI від 08.07.2010 р.

Б Постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 р. № 1170 "Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування"

В "Інструкцією про порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", затвердженою постановою Пенсійного фонду України від 27.09.2010 р. № 21-5

Г "Інструкцією про порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", затвердженою Наказом Міністерства доходів і зборів України від 09.09.2013 р. № 455

Д Наказом Міністерства доходів і зборів України від 09.09.2013 р. № 454 "Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування"

Є правильні відповіді А, Г, Д

Ж правильні відповіді А, Б, Г, Д

З правильні відповіді А, В, Г, Д

10. Роботодавці з числа гірничих підприємств, зобов'язані сплачувати єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, нарахований за календарний місяць:

А не пізніше 10 числа наступного місяця

Б не пізніше 20 числа наступного місяця

В не пізніше 28 числа наступного місяця

Г не пізніше 30 числа наступного місяця

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 2

1. У лютому 2018 р. працівнику Петренку А. О., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 3800,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 950,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

2. У лютому 2018 р. працівнику Мельнику П. Р., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 4900,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 225,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

3. У серпні 2018 р. працівнику Антонову Г. О., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 4200,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 150,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

4. У липні 2018 р. працівнику Бойченку Р. В., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 3900,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 970,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

5. У червні 2018 р. працівнику Романову Р. Р., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 4300,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 1070,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

6. У червні 2018 р. працівнику Куценку О. Д., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 4700,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 170,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

7. У липні 2018 р. працівнику Давидову Т. А., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 4100,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 120,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

8. У травні 2018 р. працівнику Петрову П. А., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 3300,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 800,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

9. У квітні 2018 р. працівнику Волкову П. Д., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 5200,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 130,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

10. У червні 2018 р. працівнику Романову Р. Р., який працював на умовах трудового договору, було нараховано певні види виплат з оплати праці, а саме:

1) розмір нарахованої основної заробітної плати працівника – 3900,00 грн;

2) розмір нарахованої додаткової заробітної плати працівника – 720,00 грн;

3) розмір матеріальної допомоги, що має систематичний характер і надана працівникові – 500,00 грн.

Завдання:

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівнику.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

Методичні рекомендації до виконання розрахункових завдань за темою 2

1. За вихідними даними визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із заробітної плати працівника, ґрунтуючись на таких нормах чинного законодавства.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону України № 2464–VI та пп. 3.1.4 та п. 3.7. Інструкції № 21 – 5, сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, що складається з основної та додаткової заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат, у тому числі в натуральній формі, які визначаються згідно з Законом України "Про оплату праці", включається в базу для нарахування й утримання внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тобто в цьому завданні база для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із заробітної плати працівника розраховується за такою формулою:

$$\text{БЄСВ} = \text{НЗП} = \text{ОЗП} + \text{ДЗП} + \text{ІЗКП}, \quad (1)$$

де БЄСВ – база для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для цього працівника, грн;

НЗП – сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, грн;

ОЗП – сума основної заробітної плати працівника, грн;

ДЗП – сума додаткової заробітної плати працівника, грн;

ІЗКП – сума інших заохочувальних та компенсаційних виплат, у тому числі в натуральній формі, грн.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету, ґрунтуючись на таких нормах чинного законодавства.

Сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що утримується із заробітної плати працівник та перерахуванню до бюджету визначається згідно з п. 7 ч. 1 ст. 8 Закону України № 2464-VI та розраховується за такою формулою:

$$\text{ЄСВ} = (\text{БЄСВ} \times C_{\text{ЄСВ}}) / 100\%, \quad (2)$$

де ЄСВ – сума ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати цього працівника та перерахуванню до бюджету, грн.;

БЄСВ – база для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для цього працівника, грн.;

$C_{\text{ЄСВ}}$ – ставка єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для цього працівника, %.

Водночас слід зазначити, що ставка єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що утримується з заробітної плати, визначається згідно з п. 7 ч. 1 ст. 8 Закону України № 2464-VI.

Ситуаційне завдання для самостійного вирішення за темою 2

1. У звітному місяці 2018 року працівникам (табл. 1.1), що працювали на підприємстві на умовах трудового договору, було нараховано основну заробітну плату та разову премію за освоєння та впровадження нової техніки.

1. Визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із нарахованої заробітної плати працівника.

2. Розрахуйте суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету.

Вихідні дані для ситуативного завдання

Найменування показника	Працівники									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Розмір нарахованої основної заробітної плати працівника, грн	20 000	15 000	18 000	25 000	21 000	14 800	16 700	21 000	18 000	17 500
Розмір разової премії за освоєння та впровадження нової техніки, грн	20 000	20 000	-	-	10 000	8 000	-	15 000	-	22 000
Розмір винагороди за підсумками роботи за рік, грн	15 600	21 000	15 800	21 000	15 000	10 000	16 000	21 000	15 500	15 000

Методичні рекомендації до виконання ситуативного завдання

1. За вихідними даними визначте базу для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із заробітної плати працівника, ґрунтуючись на таких нормах чинного законодавства.

Як вже зазначалось, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону України № 2464-VI та пп. 3.1.4 та п. 3.7. Інструкції № 21-5, сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, що складається з основної та додаткової заробітної плати, інших заохочувальних і компенсаційних виплат, у тому числі в натуральній формі, які визначаються згідно із Законом України "Про оплату праці", включається в базу для нарахування й утримання внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиного соціального внеску (ЄСВ)). Тобто база для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із заробітної плати працівника розраховується за формулою (1).

Однак у цьому прикладі під час визначення бази нарахування єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування страхувальнику необхідно враховувати вимоги ч. 3 ст. 7 Закону України № 2464-VI, згідно з якими нарахування й утримання ЄСВ здійснюються в межах максимальної величини бази нарахування ЄСВ, що дорівнює 15 розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом.

Тобто в цьому завданні, ґрунтуючись на нормах п. 7 ч. 1 ст. 8 Закону України № 2464-VI та враховуючи вимоги ч. 3 ст. 7 раніше зазначеного Закону, база для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із заробітної плати працівника розраховується за такою формулою:

$$\text{БЄСВ} = \text{БЄСВ}_{\text{max}}, \quad (3)$$

де БЄСВ – база для утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для цього працівника, грн.;

БЄСВ_{max} – законодавчо встановлена максимальна величина бази нарахування ЄСВ для відповідного звітнього місяця, грн.

2. Розрахуйте за формулою (2) суму ЄСВ, що підлягає утриманню із заробітної плати працівника та перерахуванню до бюджету, ґрунтуючись на нормах п. 7 ч. 1 ст. 8 Закону України № 2464-VI.

Література для самостійної роботи за темою 2

Основна [3; 7].

Тема 3. Платники, об'єкт оподаткування та ставки ПДФО під час оподаткування виплат з оплати праці

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: здатність до визначення механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) до бюджету і до визначення ставок ПДФО під час оподаткування виплат з оплати праці.

Питання для самостійного опрацювання за темою 3

1. Охарактеризуйте еволюцію нормативно-правової бази, що регулює порядок оподаткування доходів фізичних осіб в Україні.
2. У чому полягає сутність понять "роботодавець" і "податковий агент"?
3. Опишіть загальний місячний і річний оподатковуваний дохід.
4. Назвіть перелік доходів, що включаються до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку.
5. Охарактеризуйте пропорційні та прогресивні ставки податку на доходи фізичних осіб.
6. Охарактеризуйте методику визначення податкових зобов'язань із податку на доходи фізичних осіб під час оподаткування виплат з оплати праці.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 3

1. Платниками податку на доходи фізичних осіб є:

А фізична особа-резидент

Б громадянин

В фізична особа-нерезидент

Г податковий агент

Д правильні відповіді А, В

Є правильні відповіді А, В, Г

Ж правильні відповіді А, Б, В, Г

2. Для цілей оподаткування податком на доходи фізичних осіб до найманих осіб відносяться:

А фізичні особи, які передовіряють виконання трудової функції третім особам за згодою їхнього роботодавця

Б фізичні особи, які безпосередньо власною працею виконують трудову функцію виключно за дорученням або наказом роботодавця згідно з умовами укладеного з ними трудового договору

В фізичні особи, які зареєструвалися суб'єктами підприємницької діяльності (в межах такої діяльності)

Г фізичні особи, які займаються незалежною професійною діяльністю

Д правильні відповіді А, Б

Є правильні відповіді А, Б, Г

3. Самозайнятою особою, згідно з нормами ПКУ, є:

А фізична особа, яка є підприємцем за умови, що така особа не є працівником у межах такої підприємницької діяльності

Б фізична особа, яка провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником у межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності

В платник податку, який є фізичною особою – підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником у межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності

4. Об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб резидента є

А загальний місячний оподатковуваний дохід

Б загальний річний оподатковуваний дохід

В доходи і джерела їхнього походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їхнього нарахування (виплати, надання)

Г іноземні доходи, отримані з джерел за межами України

Д правильні відповіді А, Б; В

Є правильні відповіді А, Б, В, Г

5. Податковим агентом щодо податку на доходи фізичних осіб може бути:

А юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ)

Б представництво нерезидента – юридичної особи, інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції

В самозайнята особа

Г фізична особа–резидент

Д правильні відповіді А, Б; В

Є правильні відповіді А, Б, В, Г

6. У процесі нарахування доходів у формі заробітної плати база оподаткування ПДФО визначається як:

А виплачена заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та на суму податкової соціальної пільги за її наявності

Б нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до накопичувального фонду, а у випадках, передбачених законом, – обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, які відповідно до закону сплачуються за рахунок заробітної плати працівника, а також на суму податкової соціальної пільги за її наявності

В нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а у випадках, передбачених законом, – обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, які відповідно до закону сплачуються за рахунок заробітної плати працівника, а також на суму податкової соціальної пільги за її наявності

Г виплачена заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до накопичувального фонду, а у випадках, передбачених законом, – обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, які відповідно до закону сплачуються за рахунок заробітної плати працівника, а також на суму податкової соціальної пільги за її наявності

7. Доходи фізичних осіб, отримані у формі заробітної плати чи інших виплат і винагород, які виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з трудовими правовідносинами, підлягають обкладенню ПДФО:

А за ставкою 15 % оподатковується загальна сума доходів у межах десяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на відповідний місяць, а сума перевищення оподатковується за ставкою 17 %

Б за ставкою 15 % оподатковується загальна сума доходів у межах десяти розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року, а сума перевищення оподатковується за ставкою 17%

В за ставкою 15 % оподатковується загальна сума доходів у межах десяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 1 січня звітного податкового року, а сума перевищення оподатковується за ставкою 17 %

8. Заробітна плата шахтарів – працівників, які видобувають вугілля, залізну руду, руди кольорових і рідкісних металів, марганцеві й уранові руди, працівників шахтобудівних підприємств, які зайняті на підземних роботах повний робочий день та 50 відсотків і більше робочого часу на рік оподатковується ПДФО:

А за ставкою 10 %

Б за ставкою 15 %

В за ставкою 17 %

Г за ставкою 15 % (17 %)

9. У процесі визначення бази оподаткування ПДФО враховуються всі доходи платника податку, отримані ним:

А у грошовій формі

Б у негрошовій формі

В у національній валюті

Г в іноземній валюті

Д правильні відповіді А, Б

Є правильні відповіді В, Г

10. До загального оподаткованого доходу з ПДФО належать:

А доходи, які остаточно оподатковуються під час їхнього нарахування (виплати, надання)

Б доходи, які оподатковуються у складі загального річного оподаткованого доходу,

В доходи, які оподатковуються за іншими правилами, визначеними ПКУ

Г правильні відповіді А, Б

Д правильні відповіді А, Б, В

Перелік ситуативних завдань для самостійного вирішення за темою 3

1. Які особливості оподаткування доходів фізичних осіб від продажу власної сільськогосподарської продукції тваринництва?
2. Коли, як і в яких випадках необхідно сплачувати податок на доходи фізичних осіб від вартості об'єкта спадщини?
3. Куди сплачується ПДФО за наявності нотаріального посвідчення договору купівлі-продажу нерухомого майна між фізичними особами?
4. Чи оподатковуються ПДФО дохід фізособи у вигляді пенсії, яка перевищує три розміри мінімальної заробітної плати?
5. Чи оподатковується військовим збором дохід, отриманий фізичною особою – резидентом від продажу нерухомого майна?

Приклад розв'язання ситуативного завдання за темою 3

Які особливості оподаткування доходів фізичних осіб від продажу власної сільськогосподарської продукції тваринництва?

Незалежно від того, на яких правах перебуває у фізичної особи земельна ділянка, а саме – на підставі права власності або у користуванні, оподаткування доходу, отриманого такою особою від продажу власної продукції тваринництва, залежить виключно від підтвердження фізичною особою факту самостійного вирощування, розведення, відгодовування продукції тваринництва.

Статтею 165 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями (далі – ПКУ) визначено, в яких випадках доходи від продажу власної сільгосппродукції (продукції тваринництва) підлягають оподаткуванню, а в яких – звільняються.

Так, під час продажу власної продукції тваринництва груп 1-5, 15, 16 та 41 УКТ ЗЕД, отримані від такого продажу доходи не є оподатковуваним доходом, якщо їхня сума сукупно за рік не перевищує 100 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року. Такі фізичні особи здійснюють продаж зазначеної продукції без отримання довідки про наявність земельних ділянок.

У разі, коли сума отриманого доходу перевищує встановлений цим підпунктом розмір, фізична особа зобов'язана надати контролюючому органу довідку про самостійне вирощування, розведення, відгодовування продукції тваринництва, що видається в довільній формі сільською, селищною або

міською радою за місцем податкової адреси (місцем проживання) власника продукції тваринництва. Якщо довідкою підтверджено вирощування проданої продукції тваринництва безпосередньо платником податку, оподаткуванню підлягає дохід, що перевищує 100 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Якщо таким платником податку не підтверджено самостійне вирощування, розведення, відгодовування продукції тваринництва, доходи від продажу якої він отримав, такі доходи підлягають оподаткуванню на загальних підставах.

Відповідно до п. 167.1 ст. 167 ПКУ ставка податку становить 15 % бази оподаткування щодо нарахованих (виплачених, наданих) доходів, крім випадків, визначених у п. 167.2 – 167.6 ст. 167 ПКУ.

Якщо база оподаткування в календарному місяці перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, до суми такого перевищення застосовується ставка 20 %.

Згідно з п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 ПКУ податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену в п. 167.1 ст. 167 ПКУ.

Платник податку, що отримує доходи від особи, яка не є податковим агентом, зобов'язаний включити суму таких доходів до загального річного оподатковуваного доходу та подати податкову декларацію за наслідками звітного податкового року, а також сплатити податок з таких доходів (п.п. 168.2.1 п.168.2 ст. 168 ПКУ).

Література для самостійної роботи за темою 3

Основна [1; 4; 5; 9]. Додаткова [10; 11].

Тема 4. Податкові соціальні пільги під час оподаткування виплат з оплати праці

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: здатність до володіння порядком застосування та розрахунку розміру податкової соціальної пільги і до визначення порядку застосування податкової соціальної пільги (ПСП).

Питання для самостійного опрацювання за темою 4

1. Назвіть правові й організаційні засади застосування податкової соціальної пільги.

2. Опишіть порядок застосування податкової соціальної пільги під час оподаткування ПДФО виплат з оплати праці.

3. Які є види податкових соціальних пільг і вимоги щодо документального підтвердження права на застосування певного виду податкової соціальної пільги?

4. Опишіть порядок визначення наявності права певного працівника на застосування податкової соціальної пільги.

5. Охарактеризуйте обмеження щодо застосування податкової соціальної пільги. Зобов'язання працедавця щодо податкової соціальної пільги.

6. Опишіть можливі наслідки проведення перерахунку у зв'язку з наданням податкових соціальних пільг.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 4

1. Податкову соціальну пільгу застосовують до:

А доходів самозайнятої особи від провадження підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності

Б доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата

В загального оподаткованого доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця

Г доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету

Д доходу у вигляді заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету.

2. Розмір податкової соціальної пільги для платника податків, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, дорівнює:

А 100 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 1 січня звітного податкового року

Б 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на відповідний місяць

В 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 1 січня звітного податкового року

Г 100 % базової податкової соціальної пільги в розрахунку на кожну дитину, яку утримують.

3. Яке з далі перелічених правил надання податкової соціальної пільги правильне?

А податкову соціальну пільгу можна застосовувати в місяці звільнення в повному обсязі, незалежно від того, скільки днів у звітному місяці працівник відпрацював у цього роботодавця

Б податкову соціальну пільгу можна застосовувати в місяці звільнення в обсязі, кратному кількості днів зі звітного місяця, які працівник відпрацював у цього роботодавця

В податкову соціальну пільгу не можна застосовувати в місяці звільнення, в разі працевлаштування працівника в іншого роботодавця в тому ж місяці, в якому він звільнився

Г податкову соціальну пільгу не можна застосовувати в місяці звільнення

4. На практиці податкову соціальну пільгу починають застосовувати:

А із дня отримання роботодавцем заяви про застосування податкової соціальної пільги та всіх відповідних документів

Б зі звітного місяця, в якому роботодавець отримав від платника податків заяву про застосування ПСП і всіх відповідних документів

В з початку звітного місяця, наступного за місяцем, в якому платник податку подав заяву про застосування ПСП і всіх відповідних документів

Г з початку першого місяця звітного податкового кварталу, наступного за місяцем, в якому платник податку подав заяву про застосування ПСП і всіх відповідних документів

5. Яке з далі перелічених правил надання податкової соціальної пільги правильне?

А працівник, який користується підвищеною податковою соціальною пільгою на дітей, має право додатково застосовувати базову податкову соціальну пільгу безпосередньо на себе

Б податкову соціальну пільгу на утримання дитини-інваліда, можна додавати до пільги на дітей, у разі, якщо працівник утримує двох і більше дітей, один (або кілька) з яких є дитиною-інвалідом (дітьми-інвалідами)

В згідно з нормами ПКУ, лікарняні не враховують у процесі визначення максимальної суми доходу, що дає право застосування податкової соціальної пільги

Г для батьків, що утримують двох або більше дітей (у віці до 18 років), граничний розмір заробітної плати, не перевищення якого є умовою для застосування податкової соціальної пільги на дітей, розраховується шляхом множення граничної величини доходу (визначеної згідно з пп. 169.1.1 ПКУ) на кількість дітей (віком до 18 років) яких утримують

Д правильні відповіді А, Б

Є правильні відповіді Б, В

Ж правильні відповіді Б, Г

З правильні відповіді А, Б, Г

6. Роботодавець платника податку, в тому числі за місцем застосування податкової соціальної пільги, зобов'язаний перерахувати суми доходів, нарахованих йому у вигляді заробітної плати та суми наданої ПСП у таких випадках:

А під час нарахування заробітної плати за останній місяць звітного року (за результатами кожного звітного податкового року)

Б під час проведення розрахунку за останній місяць застосування податкової соціальної пільги у разі зміни місця її застосування за самостійним рішенням платника податку або у випадках, визначених пп. 169.2.3 ПКУ

В під час проведення остаточного розрахунку з працівником, який припиняє трудові відносини із цим роботодавцем

Г правильні відповіді А, Б

Д правильні відповіді А, В

Є правильні відповіді А, Б, В

7. Якщо студент не отримує стипендії з бюджету, то за місцем роботи він:

А має право на застосування податкової соціальної пільги в розмірі 100 % прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 1 січня звітного податкового року

Б має право на застосування податкової соціальної пільги в розмірі 50 % прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 1 січня звітного податкового року

В має право на застосування податкової соціальної пільги в розмірі 150 % базової податкової соціальної пільги

Г має право на застосування податкової соціальної пільги в розмірі 200 % базової податкової соціальної пільги

Д не має право на застосування податкової соціальної пільги.

8. Основними нормативними документами, що регулюють застосування податкової соціальної пільги є:

А Закон України "Про податок з доходів фізичних осіб" від 22.05.2003 р. № 889-III

Б Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI

В Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII;

Г Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 № 108/95-ВР

Д Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги" від 29.12.2010 р. № 1227

Є правильні відповіді Б, Г

Ж правильні відповіді Б, Д

Перелік ситуативних завдань для самостійного вирішення за темою 4

1. Чи має право фізична особа – підприємець застосовувати податкову соціальну пільгу до сум середнього заробітку, виплачених працівникам, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період?

2. Чи має право на ПСП фізична особа, яка працює неповний робочий день?

3. Чи має право на ПСП державний службовець, який отримує дохід у вигляді заробітної плати та чи необхідно подавати заяву про її застосування?

4. Чи має право на ПСП фізична особа, яка одночасно з доходами у вигляді пенсії з Пенсійного фонду України отримує доходи у вигляді заробітної плати?

5. Чи потрібно юридичній особі застосовувати ПСП під час нарахування ПДФО до заробітної плати у вигляді авансу?

6. На яку ПСП має право особа, яка має посвідчення інваліда війни III групи, якщо вона одночасно є учасником бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни?

7. Якою ПСП має право скористатися самотня мати?

8. На яку ПСП мають право батьки, які утримують двох і більше дітей до 18 років?

9. Чи мають право на ПСП та у якому розмірі батьки, які мають двох дітей, одна з яких є дитиною-інвалідом?

10. Чи має право на підвищену ПСП студент та за яких умов?

Приклад розв'язання ситуативного завдання за темою 4

Чи має право фізична особа–підприємець застосовувати податкову соціальну пільгу до сум середнього заробітку, виплачених працівникам, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період?

Оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розділом IV Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями (далі – ПКУ), ст. 169 якого визначено порядок надання податкової соціальної пільги, її розмір, перелік категорій платників податку, які мають право на таку пільгу й обмеження щодо її застосування.

Так відповідно до п. 169.1 ст. 169 ПКУ з урахуванням норм абзацу першого п.п. 169.4.1 п. 169.4 ст. 169 ПКУ платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Підпунктом 14.1.222 п. 14.1 ст. 14 ПКУ визначено, що роботодавець це, зокрема, самозайнята особа, яка використовує найману працю фізичних осіб на підставі укладених трудових договорів (контрактів) та має обов'язки зі сплати їм заробітної плати, а також нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету, нарахувань на фонд оплати праці, інші обов'язки, передбачені законами.

Заробітна плата для цілей розділу IV ПКУ – це основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, що виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з відносинами трудового найму згідно із законом (п.п. 14.1.48 п. 14.1 ст. 14 Кодексу).

Статтею 2 Закону України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР "Про оплату праці" визначено структуру заробітної плати, яка включає, зокрема, додаткову заробітну плату.

Додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці, що включає доплати, надбавки, гарантійні й компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

Згідно із п.п. 169.2.3 п. 169.2 ст. 169 ПКУ податкова соціальна пільга не може бути застосована до заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді грошового чи майнового (речового) забезпечення військовослужбовців, що виплачуються з бюджету.

Відповідно до частини 4 ст. 2 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" від 25.03.1992 р. № 2232-XII визначено, що військова служба за призовом під час мобілізації на особливий період є одним із видів військової служби.

Статтею 9 Закону України від 20.12.1991 р. № 2011-XII "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їхніх сімей" установлено, що держава гарантує військовослужбовцям достатнє матеріальне, грошове й інші види забезпечення в обсязі, що відповідає умовам військової служби, стимулює закріплення кваліфікованих військових кадрів.

Таким чином, у разі якщо працівник, призваний на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період отримує заробітну плату (середній заробіток) та одночасно грошове чи майнове (речове) забезпечення військовослужбовця, що виплачуються з бюджету, фізична особа-підприємець, як роботодавець під час нарахування заробітної плати такому працівнику не має право на застосування податкової соціальної пільги.

Перелік розрахункових завдань за темою 4

1. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:
працівник 1 – з/п 2 250 грн. Учень коледжу (без отримання стипендії)
працівник 2 – з/п 4 300 грн. Дві дитини до 18 років
працівник 3 – з/п 14 000 грн. Герой України.

Визначте суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб і суму військового збору.

2. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:
працівник 1 – з/п 2 330. Студент бюджетної форми навчання.
працівник 2 – з/п 4 650 грн. Дві дитини до 18 років.
працівник 3 – з/п 21 000 грн. Герой Радянського Союзу.

Визначте суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб і суму військового збору.

3. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:
працівник 1 – з/п 2 310 грн.
працівник 2 – з/п 2 400 грн. Особа доглядає дитину інваліда.

працівник 3 – з/п 3 000 грн. Чорнобилець II категорії. Герой Соціалістичної Праці.

Визначте суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб і суму військового збору.

Методичні рекомендації до розв'язання розрахункового завдання за темою 4

Протягом серпня 2018 року на підприємстві нараховувалася заробітна плата:

працівник 1 – 15 000 грн. Особа є багатодітним батьком (п'ять дітей віком до 18 років);

працівник 2 – 5 000 грн. Особа є інвалідом третьої групи;

працівник 3 – 2 000 грн. Особа є інвалідом другої групи та Героєм Соціалістичної Праці;

працівник 4 – 4 000 грн. Особа має двох дітей віком до 18 років, одна з яких є інвалідом;

працівник 5 – 1600 грн. Особа є колишнім в'язнем концентраційних таборів;

працівник 6 – 2 300 грн.

Визначте суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб.

Розв'язання

Розрахунок податку на доходи фізичних осіб здійснюється за формулою (4):

$$\text{ПДФО} = (\text{БО} - \text{ПСП}) \times \text{Ст}, \quad (4)$$

де ПДФО – величина податку з доходів фізичних осіб;

БО – база податку, що дорівнює кількісному значенню загального місячного оподаткованого доходу;

ПСП – податкова соціальна пільга (за наявності);

Ст – ставка податку.

Ставка податку становить 18 % від об'єкта оподаткування (пп. 167.1 Податкового кодексу України).

Згідно з пп. 169.1 Податкового кодексу України платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та відшкодування), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму, чинного для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень (пп. 169.4.1 Податкового кодексу України). У 2018 році ця сума складає $1\ 762 \times 1,4 = 2\ 470$ грн.

Податкова соціальна пільга застосовується:

для 1-ї категорії: у розмірі, що дорівнює 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, – для будь-якого платника податку (у 2018 році сума = 881 грн);

для 2-ї категорії: у розмірі, що дорівнює 100 % суми пільги, визначеної у першому пункті, – для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, – у розрахунку на кожну таку дитину (в 2018 році сума = 881 грн, оскільки діють перехідні правила для другої, третьої та четвертої категорії пільг);

для 3-ї категорії: у розмірі, що дорівнює 150 % суми пільги, визначеної у першому пункті (в 2018 році сума = 1 321,5 грн, оскільки діють перехідні правила для другої, третьої та четвертої категорії пільг);

для 4-ї категорії: у розмірі, що дорівнює 200 % суми пільги, визначеної у першому пункті (в 2018 році сума = 1 762 грн, оскільки діють перехідні правила для другої, третьої та четвертої категорії пільг).

Згідно з нормами 169.3.1. Податкового кодексу України податкова соціальна пільга застосовується за однією більшою з обставин (окрім випадку, коли особа, яка претендує на пільгу має, двох чи більше дітей, одна з яких є інвалідом – у цьому випадку платник податку має право на податкову соціальну пільгу за двома обставинами).

З урахуванням розміру та можливості застосування ПСП розрахуйте ПСП, для кожного працівника, суму ПДФО до сплати до бюджету та суму військового збору.

Література для самостійної роботи за темою 4

Основна [1; 5; 6; 9]. Додаткова [10;11].

Змістовий модуль 2

Оподаткування інших видів виплат

Тема 5. Особливості оподаткування окремих видів доходів

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: здатність до визначення особливостей та характерних рис оподаткування окремих видів доходів і до визначення порядку та особливостей оподаткування додаткових благ.

Питання для самостійного опрацювання за темою 5

1. У чому полягає сутність поняття "додаткове благо"?
2. Опишіть порядок та особливості оподаткування додаткових благ, що надаються працівникам у грошовій та не грошовій формах.
3. Охарактеризуйте оподаткування сум надміру витрачених коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт і не повернутих у встановлений строк.
4. Назвіть відмінності в порядку оподаткування орендної плати за нерухоме й рухоме майно.
5. Опишіть визначення мінімального розміру орендної плати.
6. Наведіть класифікацію видів матеріальної допомоги.
7. Назвіть додаткові гарантії матеріального забезпечення співробітників

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 5

1. У разі, якщо додаткове благо виплачується готівкою з каси підприємства, то податок на доходи фізичних осіб сплачується (перераховується) до бюджету:

А протягом банківського дня, наступного за днем такої виплати

Б єдиним платіжним документом одночасно з отриманням даних грошових коштів

В протягом 10 календарних днів, наступних за граничним строком подання податкового розрахунку за формою № 1ДФ

2. Дохід, нарахований (наданий) платнику податку на доходи фізичних осіб у грошовій формі, у вигляді додаткового блага, згідно з пп. 164.2.17 ПКУ:

А не включається до бази оподаткування ПДФО

Б включається до бази оподаткування ПДФО тільки в розмірі перевищення, що дорівнює граничному доходу, що дає право на отримання ПСП, згідно з абз. 1 пп. 169.4.1 ПКУ

В включається до бази оподаткування ПДФО в повному обсязі

Г включається до бази оподаткування ПДФО в повному обсязі з урахуванням, так званого, підвищувального коефіцієнта

3. У процесі нарахування (надання) доходів, в тому числі у вигляді додаткового блага, в будь-якій негрошовій формі базою оподаткування є:

А вартість такого доходу, помножена на підвищувальний коефіцієнт

Б вартість такого доходу, помножена на підвищувальний коефіцієнт, розмір якого залежить від ставки ПДФО

В вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, помножена на підвищувальний коефіцієнт

Г вартість такого доходу, розрахована за середньоринковими цінами, помножена на підвищувальний коефіцієнт

4. Нараховується й утримується ПДФО із суми доходу, нарахованого (наданого) платнику податку у вигляді додаткового блага:

А податковим агентом, який нараховує (виплачує, надає) цей оподатковуваний дохід на користь платника податків

Б платником податків, на користь якого нараховується (надається) цей оподатковуваний дохід у вигляді додаткового блага

В податковими органами за результатами звітного податкового року

5. Допомога на поховання, що надається роботодавцем померлого платника податку за його останнім місцем роботи (у тому числі перед виходом на пенсію):

А не обкладається ПДФО, якщо строк використання не більше 12 календарних місяців, наступних за місяцем отримання такої допомоги, за винятком отримання благодійної допомоги у вигляді ендавменту допомоги

Б обкладається ПДФО, якщо строк використання більше 12 календарних місяців, наступних за місяцем отримання такої, за винятком отримання благодійної допомоги у вигляді ендавменту допомоги

В не обкладається ПДФО, якщо допомога не перевищує граничний розмір, дорівнює подвійному розміру доходу, що дає право на застосування ПСП, визначеного згідно з абзацом першого пп. 169.4.1 ПКУ

Г обкладається ПДФО, в розмірі перевищення граничного розміру допомоги, рівного подвійному розміру доходу, що дає право на застосування ПСП, визначеного згідно з абзацом першого пп. 169.4.1 ПКУ

Д правильні відповіді А і Б

Є правильні відповіді В і Г

6. Допомога на лікування та медичне обслуговування працівника:

А не обкладається ПДФО, за наявності підтверджувальних документів

Б обкладається ПДФО в розмірі перевищення граничного річного розміру допомоги, що дорівнює граничному доходу, що дає право на отримання ПСП, згідно з абз. 1 пп. 169.4.1 ПКУ

В обкладається ПДФО в повному обсязі

7. Сума надміру витрачених коштів, отриманих працівником на відрядження або під звіт і не повернута у встановлені законодавством строки:

А не включається до його загального місячного оподаткованого доходу з ПДФО

Б включається до його загального місячного оподаткованого доходу з ПДФО в повному обсязі

В включається до його загального місячного оподаткованого доходу з ПДФО з урахуванням підвищувального коефіцієнта

8. Відповідно до норм ПКУ цільовою є благодійна допомога:

А спрямована на задоволення, за рахунок коштів підприємства, особистих потреб фізичних осіб, які перебувають у трудових відносинах із підприємством, що здійснює ці виплати

Б що надається під певні умови та напрями її витрачання

В має систематичний характер і виплачується всім або більшості співробітникам підприємства

9. До доходів, які є додатковим благом відносяться:

А вартість проїзних документів, наданих підприємством своїм працівникам для проїзду в міському транспорті (коли такі проїзні документи залишаються у власності працівника та він користується ними на власний розсуд)

Б сума безповоротної фінансової допомоги

В вартість послуг персоналу, що обслуговує будинок безоплатно отриманих платником податку

Г вартість подарунка, наданого фізичною особою, що перевищує граничний розмір у 50 % мінімальної заробітної плати (в розрахунку на місяць), встановленої на 1 січня звітного року

Д правильні відповіді А, Б

Є правильні відповіді А, Б, В

Ж правильні відповіді А, Б, В, Г

10. Нецільова благодійна допомога, у тому числі матеріальна:

А не обкладається ПДФО, за наявності підтверджувальних документів

Б не обкладається ПДФО, якщо сума допомоги за рік не перевищує розмір граничного доходу, що дає право на отримання ПСП, згідно з абз. 1 пп. 169.4.1 ПКУ

В обкладається ПДФО, в розмірі перевищення граничного річного розміру допомоги, рівного граничному доходу, що дає право на отримання ПСП, згідно з абз. 1 пп. 169.4.1 ПКУ

Г не обкладається ПДФО, якщо строк використання не більше 12 календарних місяців, наступних за місяцем отримання такої допомоги, за винятком отримання благодійної допомоги у вигляді ендавменту допомоги

Д обкладається ПДФО, якщо строк використання більше 12 календарних місяців, наступних за місяцем отримання такої, за винятком отримання благодійної допомоги у вигляді ендавменту допомоги

Є правильні відповіді Б і В

Ж правильні відповіді Г і Д

Перелік ситуативних завдань для самостійного вирішення за темою 5

1. Чи виникає об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб під час продажу рухомого майна юридичною особою працівнику підприємства?

2. Чи оподатковується ПДФО вартість профспілкової путівки на сімейний відпочинок?

3. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО вартість безоплатного проживання та харчування фізичної особи, в тому числі нерезидентів, учасників міжнародної конференції якщо оплату здійснено юридичною особою (ЮО) – резидентом за рахунок міжнародного гранту, отриманого з джерел за межами України?

4. Чи оподатковується ПДФО сума компенсації, що виплачується ЮО – роботодавцем найманому працівнику, за використання власного автомобіля під час виконання службових обов'язків?

5. Чи може розглядатися як об'єкт оподаткування ПДФО вода, кава, чай, придбані за рахунок коштів роботодавця, що призначені для споживання в офісі будь-яким працівником та відвідувачем офісу?

6. Чи є об'єктом оподаткування ПДФО вартість вугілля та вугільних брикетів, безоплатно наданих фізичній особі (ФО) в обсягах та за переліком професій, що встановлені КМУ?

7. Чи оподатковується ПДФО вартість спеціального (у тому числі форменого) одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту, наданих роботодавцем у тимчасове користування працівнику, та не повернутих таким працівником під час звільнення?

8. Яким чином оподатковуються ПДФО доходи за операціями з валютними цінностями?

9. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО сума допомоги на поховання, яка виплачується Ощадбанком родичам померлих вкладників за рахунок вкладів зроблених до 1992 р.?

10. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО сума страхового відшкодування, яка перерахована страховою компанією банку в рахунок погашення кредиту ФО за придбане рухоме майно, що потрапило в ДТП?

11. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО дохід, що отриманий ФО як відшкодування моральної та матеріальної шкоди?

12. Чи оподатковується ПДФО вихідна допомога у зв'язку із звільненням працівника, в тому числі під час виходу на пенсію?

13. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО сума разової матеріальної допомоги до святкових дат, що надається ЮО – благодійником, згідно з умовами колективного договору, колишнім працівникам (ветеранам, пенсіонерам)?

14. Чи виникає об'єкт оподаткування ПДФО у ФО – резидента під час розірвання договору купівлі-продажу нерухомого майна, укладеного між ФО – резидентами?

15. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО сума коштів, що надається благодійною організацією як допомога на лікування або медичне обслуговування ФО в Україні або за кордоном, і які підтверджувальні документи необхідні для цілей оподаткування?

16. Яким чином оподатковується ПДФО та військовим збором дохід, отриманий ФО – платником податку від іншої ФО внаслідок відступлення права вимоги на нерухоме майно у вигляді житлового приміщення в будинку, будівництво якого не завершено та не здано в експлуатацію?

17. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО сума, сплачена роботодавцем за навчання ФО – найманого працівника одним платежем у поточному році за весь період навчання, що складається з декількох років?

Приклад розв'язання ситуативного завдання за темою 5

Чи виникає об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб під час продажу рухомого майна юридичною особою працівнику підприємства?

Дохід із джерелом його походження з України – це будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їхньої діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні, зокрема дохід від продажу рухомого та нерухомого майна.

Водночас пп. 164.2.4 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу передбачено, що до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається частина доходів від операцій із майном, розмір якої визначається згідно з положеннями статей 172, 173 цього Кодексу. Порядок оподаткування операцій із продажу об'єктів рухомого майна встановлено ст. 173 Податкового кодексу.

Крім того, пп. "е" пп. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу визначено, що до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається дохід, отриманий як додаткове благо у вигляді вартості безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), визначеної за правилами звичайної ціни, а також суми знижки звичайної ціни (вартості) товарів (робіт, послуг), індивідуально призначеної для такого платника податку.

Якщо продаж рухомого майна здійснюється юридичною особою фізичній особі за звичайними цінами, то об'єкта оподаткування податком на доходи фізичних осіб у фізичної особи не виникає, оскільки фізична особа фактично несе витрати на придбання майна.

Водночас, якщо під час продажу рухомого майна юридичною особою надається індивідуальна знижка фізичній особі, в такому разі у фізичної особи виникає дохід у розмірі такої знижки.

Література для самостійної роботи за темою 5

Основна [1; 5; 9]. Додаткова [10; 11].

Тема 6. Оподаткування альтернативних варіантів оплати праці

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: здатність до визначення особливостей та характерних рис оподаткування альтернативних варіантів оплати праці і до визначення порядку оподаткування виплат за цивільно-правовими договорами, роялті, а також виплат на користь працівників, що є фізичними особами-підприємцями.

Питання для самостійного опрацювання за темою 6

1. Які строки сплати ПДФО з доходу фізичної особи у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами?

2. Опишіть особливості нарахування та сплати внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на доходи у вигляді роялті.

3. Охарактеризуйте порядок оподаткування податком на доходи фізичних осіб виплат на користь працівників, що є фізичними особами-підприємцями.

4. Назвіть особливості нарахування єдиного соціального внеску на виплати суб'єкта господарювання-роботодавця на користь працівників, що є фізичними особами-підприємцями.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 6

1. Сума винагороди за цивільно-правовими договорами підлягає оподаткуванню ПДФО:

А за ставкою 5 %

Б за ставкою 15 %

В за ставкою 17 %

Г включається в місячний оподатковуваний дохід та обкладається за ставкою 15 % – сума доходу, що не перевищує 10-кратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року; за ставкою 17 % – обкладається сума перевищення

2. Нарухування ЄСВ на дохід фізичної особи у вигляді винагороди за цивільно-правовим договором здійснюється за ставкою:

А 36,3 %

Б 34,7 %

В 45,96 %

Г у залежності від класу професійного ризику виробництва

3. Утримання ЄСВ з доходу фізичної особи у вигляді винагороди за цивільно-правовим договором здійснюється за ставкою:

А 2,6 %

Б 3,6 %

В 5,4 %

Г 8,41 %

4. Строки сплати ПДФО з нарахованого, але не виплаченого доходу фізичної особи у вигляді винагороди за цивільно-правовим договором:

А протягом банківського дня, наступного за днем такого нарахування

Б протягом 10 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця, в якому було нараховано винагороду

В протягом 20 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця, в якому було нараховано винагороду

Г протягом 30 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця, в якому було нараховано винагороду

5. Строки сплати ПДФО з доходу фізичної особи у вигляді винагороди за цивільно-правовим договором, якщо грошові кошти в оплату винагороди отримані з рахунку в банку:

А одночасно з отриманням грошових коштів

Б протягом банківського дня, наступного за днем отримання грошових коштів

В протягом 20 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця

6. Дохід фізичної особи у вигляді роялті підлягає оподаткуванню ПДФО:

А за ставкою 5 %

Б за ставкою 15 %

В за ставкою 17 %

Г включається в місячний оподатковуваний дохід та обкладається за ставкою 15 % – сума доходу, що не перевищує 10-кратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року; за ставкою 17 % – обкладається сума перевищення

7. ПДФО з доходу фізичної особи у вигляді роялті підлягає утриманню:

А фізичною особою, що отримує цей дохід

Б підприємством-резидентом, що виплачує роялті

В податковим органом

8. На дохід фізичної особи у вигляді роялті, що виплачується підприємством-резидентом:

А ЄСВ не нараховується

Б ЄСВ нараховується за ставкою 36,3 %

В ЄСВ нараховується за ставкою 34,7 %

Г ЄСВ нараховується за ставкою в залежності від класу професійного ризику виробництва

9. У процесі нарахування доходів у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами за виконання робіт (надання послуг) база оподаткування визначається як:

А нарахована сума винагороди

Б нарахована сума винагороди, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

В нарахована сума винагороди, помножена на підвищувальний коефіцієнт

Г сума винагороди, розрахована за звичайними цінами, помножена на підвищувальний коефіцієнт

10. Строки сплати ЄСВ, утриманого з доходу фізичної особи у вигляді винагороди за цивільно-правовим договором, якщо грошові кошти в оплату винагороди отримані з рахунку в банку:

А одночасно з отриманням грошових коштів

Б протягом банківського дня, наступного за днем отримання грошових коштів

В не пізніше 20 числа місяця, наступного за базовим звітним місяцем, в якому було нараховано винагороду

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 6

1. Яким чином оподатковуються ПДФО доходи, отримані ФО від іншої ФО?

2. Чи оподатковується ПДФО сума безповоротної фінансової допомоги, надана ФО ЮО (ФОП) та чи є вони податковими агентами в цьому разі?

3. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО компенсація вартості використання нерухомості для проживання працівником, якщо така компенсація відшкодовується роботодавцем і передбачена трудовим договором із працівником?

4. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО сума, сплачена ЮО за користування своїм працівником житла, яке орендується та не є власністю роботодавця, якщо це передбачено трудовою угодою?

5. Яким чином визначається база оподаткування ПДФО доходу, отриманого ФО від продажу векселю?

6. Чи оподатковуються ПДФО доходи у вигляді подарованих грошових коштів, які перераховують із рахунка ФОП ЄП, відкритого для здійснення підприємницької діяльності, на рахунок ФО – члена сім'ї першого/другого ступеня споріднення?

7. Яким чином оподатковується ПДФО дохід ФО, отриманий від операцій на ринку Forex?

Приклад розв'язання ситуативного завдання за темою 6

Як оподатковуються ПДФО доходи нараховані (виплачені, надані) у вигляді винагороди за цивільно–правовими договорами за виконання робіт (надання послуг)?

Відповідно до п.п. 164.2.2 п. 164.2 ст. 164 розд. IV Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями (далі – ПКУ) суми винагород та інших виплат, нарахованих (виплачених) платнику податку відповідно до умов цивільно-правового договору включаються до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку.

Водночас у процесі отримання зазначених у п.п. 164.2.2 п. 164.2 ст. 164 ПКУ доходів від фізичних осіб – платників єдиного податку четвертої групи, їхній отримувач зобов'язаний включити суми таких доходів до річної податкової декларації про майновий стан і доходи за звітний рік та самостійно сплатити з них установлені ПКУ податки та збори.

У процесі нарахування доходів у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами за виконання робіт (надання послуг) база оподаткування визначається як нарахована сума такої винагороди, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) (абзац другий п. 164.6 ст. 164 ПКУ).

Однак, слід зауважити, що з 01.01.2016 р. набрав чинності Закон України від 24.12.2015 р. № 909-УІІІ "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році" (далі – Закон № 909),

яким, зокрема внесено зміни до Закону України від 08.07.2010 р. № 2464-VI "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" в частині скасування утримання єдиного внеску з фізичних осіб, які виконують роботи (надають послуги) за цивільно-правовими договорами на підприємствах, в установах, організаціях, в інших юридичних осіб (роботодавців) чи у фізичних осіб-підприємців або осіб, які забезпечують себе роботою самостійно.

Крім того, Законом № 909 до ПКУ внесено зміни в частині встановлення єдиної ставки податку на доходи фізичних осіб (далі ПДФО) у розмірі 18 % зокрема для доходів у вигляді суми винагород, нарахованих (виплачених) платнику податку за цивільно-правовими договорами (п. 167.1 ст. 167 ПКУ).

Враховуючи зазначене, оскільки Законом № 909 з 01.01.2016 р. скасовано утримання єдиного внеску з фізичних осіб, які отримують винагороди за цивільно-правовими договорами, то база оподаткування ПДФО дорівнює нарахованим сумам таких винагород, до яких застосовується ставка 18 %.

Література для самостійної роботи за темою 6

Основна [1; 5; 9]. Додаткова [10; 11].

Тема 7. Звітність за податком на доходи фізичних осіб та його порядок сплати. Відповідальність платників податку, податкових агентів і контролюючих органів

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: здатність до: володіння порядком складання звітності з ПДФО і до визначення необхідної форми податкової звітності з податку на доходи фізичних осіб .

Питання для самостійного опрацювання за темою 7

1. Охарактеризуйте методику складання звітності з податку на доходи фізичних осіб.
2. Опишіть складання та подачу до контролюючих органів декларації про майновий стан і доходи.
3. Який порядок і строки сплати (перерахування) податку на доходи фізичних осіб у вигляді виплат з оплати праці до бюджету?

4. Назвіть види відповідальності за порушення податкового законодавства щодо податку на доходи фізичних осіб.

5. Які є особливості нарахування штрафних санкцій та пені за порушення законодавства щодо податку на доходи фізичних осіб?

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 7

1. Податковий розрахунок (за формою № 1ДФ) подається окремо за кожний квартал (податковий період) протягом:

А 10 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу

Б 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу

В 30 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу

Г 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу

2. Якщо останній день строку подання податкового розрахунку (за формою № 1ДФ) припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку подання вважається:

А робочий день, який передує останньому дню строку подання податкового розрахунку, що припадає на вихідний або святковий день

Б операційний (банківський) день, який передує останньому дню строку подання податкового розрахунку, що припадає на вихідний або святковий день

В робочий день, який настає за останнім днем строку подання податкового розрахунку, що припадає на вихідний або святковий день

Г операційний (банківський) день, який настає за останнім днем строку подання податкового розрахунку, що припадає на вихідний або святковий день

3. Податковий розрахунок (за формою № 1ДФ) подається податковими агентами в один із таких способів:

А засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо використання електронного цифрового підпису відповідальної особи податкового агента в порядку, визначеному законодавством

Б на паперовому носії разом з електронною формою на електронному носії інформації

В на паперовому носії, якщо кількість рядків у податковому розрахунку не більше п'яти

Г правильні відповіді А, Б

Д правильні відповіді А, Б, В

4. Податковий розрахунок (за формою № 1ДФ) подається податковим агентом:

А у випадку нарахування доходу платникам податку податковим агентом протягом звітного періоду

Б у випадку виплати доходу платникам податку податковим агентом протягом звітного періоду

В незалежно від того, нараховує чи не нараховує доходи платникам податку податковий агент протягом звітного періоду

5. У разі необхідності проведення коригувань податкового розрахунку (за формою № 1ДФ) до закінчення строку його подання подається:

А звітний податковий розрахунок

Б уточнювальний податковий розрахунок

В звітний новий податковий розрахунок

6. Строки сплати ПДФО з нарахованого, але невиплаченого доходу фізичної особи, зокрема в вигляді виплат з оплати праці:

А протягом банківського дня, наступного за днем такого нарахування

Б протягом 10 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця, в якому було нараховано дохід

В протягом 20 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця, в якому було нараховано дохід

Г протягом 30 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця, в якому було нараховано дохід

7. Якщо грошові кошти в оплату оподаткованого доходу, зокрема у вигляді виплат з оплати праці, отримані з рахунку в банку або перераховані на картковий рахунок фізичної особи, то ПДФО необхідно сплатити (перерахувати) до бюджету:

А одночасно з отриманням (перерахуванням) грошових коштів єдиним платіжним документом

Б протягом банківського дня, наступного за днем отримання грошових коштів єдиним платіжним документом

В протягом 20 календарних днів після закінчення звітного податкового місяця єдиним платіжним документом

8. За порушення законодавства з питань оподаткування податком на доходи фізичних осіб застосовуються такі види юридичної відповідальності:

А фінансова

Б адміністративна

В кримінальна

Г правильні відповіді А, Б

Д правильні відповіді А, Б, В

9. У процесі нарахування суми грошового зобов'язання контролюючими органами, нарахування пені розпочинається:

А від першого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати грошового зобов'язання, визначеного Податковим кодексом

Б від першого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати грошового зобов'язання, визначеного в податковому повідомленні – рішенні, згідно із Податковим кодексом

В від першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати грошового зобов'язання, визначеного Податковим кодексом

Г від першого робочого дня, наступного за останнім днем граничного строку сплати грошового зобов'язання, визначеного в податковому повідомленні – рішенні, згідно із Податковим кодексом

10. За порушення законодавства щодо податку на доходи фізичних осіб передбачено фінансову відповідальність у вигляді:

А штрафних санкцій (фінансових штрафів)

Б пені

В накладення штрафу на посадових осіб підприємств, установ і організацій

Г правильні відповіді А, Б

Д правильні відповіді А, Б, В

Перелік ситуативних завдань для самостійного вирішення за темою 7

1. Чи підлягає оподаткуванню ПДФО та відображенню в податковому розрахунку ф. № 1ДФ матеріальна допомога, що надається ФО за рахунок міського бюджету?

2. Чи підлягають оподаткуванню ПДФО та відображенню в податковому розрахунку за ф. № 1ДФ виплати в розмірі середньої зарплати

депутата місцевої ради, що виплачуються після закінчення строку його повноважень, за період працевлаштування?

3. Чи є об'єктом оподаткування ПДФО сума збільшення розміру добових витрат на відрядження понад встановлені норми та яким чином це відображається в податковому розрахунку за ф. № 1ДФ?

4. Яким чином оподатковується ПДФО та військовим збором сума доходу, виплачена ФО – резиденту від продажу вживаних речей за посередництвом ЮО – комісiонера (ФОП – комісiонера) та за якою ознакою відображається в податковому розрахунку за ф. № 1ДФ?

5. Чи оподатковується та відображається ЮО в податковому розрахунку за ф. № 1ДФ сума списаної заборгованості на користь ФОП на загальній системі оподаткування?

6. Яким чином ЮО (ФОП) оподатковує та відображає в податковому розрахунку за ф. № 1ДФ суму списаної після закінчення строку позовної давності заборгованості за надані, але не оплачені товари на користь ФОП, який припинив державну реєстрацію підприємницької діяльності?

7. Чи оподатковуються ПДФО вартість проїзду, проживання та харчування учасників спортивних заходів – спортсменів-інвалідів під час проведення тренувань, змагань або навчально-тренувальних зборів та за якою ознакою відображаються ці виплати в податковому розрахунку за ф. № 1ДФ?

8. Чи потрібно податковому агенту в податковому розрахунку за ф. № 1ДФ відображати виплату доходу на користь самозайнятих осіб (ФОП та осіб, що проводять незалежну професійну діяльність)?

9. Чи необхідно заповнювати в податковому розрахунку ф. № 1ДФ відомості про нарахування та виплату зарплати найманим працівникам, якщо доходи на користь цих працівників протягом звітного податкового кварталу не нараховувались та не виплачувались?

10. Який строк подання податковими агентами податкового розрахунку за ф. № 1ДФ згідно з ПКУ?

Приклад розв'язання ситуативного завдання за темою 7

Чи підлягає оподаткуванню ПДФО та відображенню в податковому розрахунку ф. № 1ДФ матеріальна допомога, що надається ФО за рахунок міського бюджету?

Відповідно до п.п. 165.1.1 п. 165.1 ст. 165 розд. IV Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-IV зі змінами та доповненнями

(далі – ПКУ) до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку не входять такі доходи, як сума державної та соціальної матеріальної допомоги, державної допомоги у вигляді адресних виплат і надання соціальних і реабілітаційних послуг відповідно до закону, житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій (включено з грошовими компенсаціями інвалідам, на дітей-інвалідів під час реалізації індивідуальних програм реабілітації інвалідів, сумами допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами), винагородами та страховими виплатами, що отримує платник податку з бюджетів і фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та в формі фінансової допомоги інвалідам із Фонду соціального захисту інвалідів згідно із законом.

Згідно з п. 1 ст. 16 Закону України від 21.05.1997 р. № 280/97–ВР "Про місцеве самоврядування в Україні", зі змінами та доповненнями (далі – Закон № 280) органи місцевого самоврядування є юридичними особами й наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно й несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.

До виключної компетенції сільських, селищних, міських рад належать, зокрема, затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування (п. 22 ст. 26 Закону № 280).

Статтею 34 Закону № 280 визначено повноваження органів сільських, селищних, міських рад у сфері соціального захисту населення, зокрема, вирішення відповідно до законодавства питань про надання пільг і допомоги певним категоріям населення.

Враховуючи зазначене раніше, матеріальна допомога, що надається фізичним особам за рахунок міського бюджету, не підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб за умови виконання міською радою затвердженої програми соціально-економічного розвитку чи цільової програми з питань діяльності місцевого самоврядування, в якій передбачено надання такої допомоги за рахунок коштів місцевого бюджету (з конкретним визначенням її напрямів, умов надання та кошторисом).

Відповідно до Довідника ознак доходів, наведеного у додатку до Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку, затвердженого наказом Міністер-

ства фінансів України від 13.01.2015 № 4, доходи у вигляді матеріальної допомоги, отримані фізичними особами за рахунок коштів місцевого бюджету (з конкретним визначенням її напрямів, умов надання та кошторисом), відображаються відповідним органом місцевого самоврядування у Податковому розрахунку за формою № 1ДФ під ознакою доходу "128".

Література для самостійної роботи за темою 7

Основна [1; 9]. Додаткова [10; 11].

Рекомендована література

Основна

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги [Електронний ресурс]: Постанова КМУ від 29.12.2010 р. №1227. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати [Електронний ресурс] : Наказ Державного комітету статистики України від 13.01.2004 р. № 5. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Постанова правління Пенсійного фонду України 27.09.2010 р. № 21-5. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

6. Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Постанова КМУ від 22.12.2010 р. № 1170. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання

податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку [Електронний ресурс]: Наказ ДПА України від 24.12.2010 р. № 1020. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

8. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

9. Про оплату праці [Електронний ресурс] : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Додаткова

10. Іванов Ю. Б. Оподаткування виплат з оплати праці: навч. посіб. / Ю. Б. Іванов, Г. М. Дорожкіна, Є. І. Коновалов. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 360 с.

11. Іванов Ю. Б. Податковий облік і звітність: підручник / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко. – Київ : Знання, 2010. – 710 с.

Інформаційні ресурси

12. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

13. Ліга Бізнес-Інформ. – Режим доступу : www.liga.net.

14. Нормативні акти України. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.

15. Податки та бухгалтерський облік. – Режим доступу : basa.tax.kharkov.ua.

16. Право. Україна. – Режим доступу : www.legal.com.ua.

17. Українське право. – Режим доступу : www.ukrpravo.com.

Методичне забезпечення

18. Давискіба К. В. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни "Оподаткування виплат з оплати праці" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання [Текст] / К. В. Давискіба. – Харків : ХНЕУ, 2013.– 40 с.

Зміст

Вступ.....	3
Методичні рекомендації до самостійної роботи.....	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти оподаткування виплат з оплати праці	6
Тема 1. Сутність і державне регулювання виплат працівникам.....	6
Тема 2. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	9
Тема 3. Платники, об'єкт оподаткування та ставки ПДФО під час оподаткування виплат з оплати праці	20
Тема 4. Податкові соціальні пільги під час оподаткування виплат з оплати праці.....	25
Змістовий модуль 2. Оподаткування інших видів виплат	34
Тема 5. Особливості оподаткування окремих видів доходів.....	34
Тема 6. Оподаткування альтернативних варіантів оплати праці	40
Тема 7. Звітність за податком на доходи фізичних осіб та його порядок сплати. Відповідальність платників податку, податкових агентів і контролюючих органів	44
Рекомендована література.....	50
Основна.....	50
Додаткова.....	51
Інформаційні ресурси	51
Методичне забезпечення	51

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ОПОДАТКУВАННЯ ВИПЛАТ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Єніна** Анастасія Олександрівна
Островський Денис Миколайович

Відповідальний за видання *В. Ф. Тищенко*

Редактор *К. І. Шовкова*

Коректор *К. І. Шовкова*

План 2019 р. Поз. № 48 ЕВ. Обсяг 53 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*